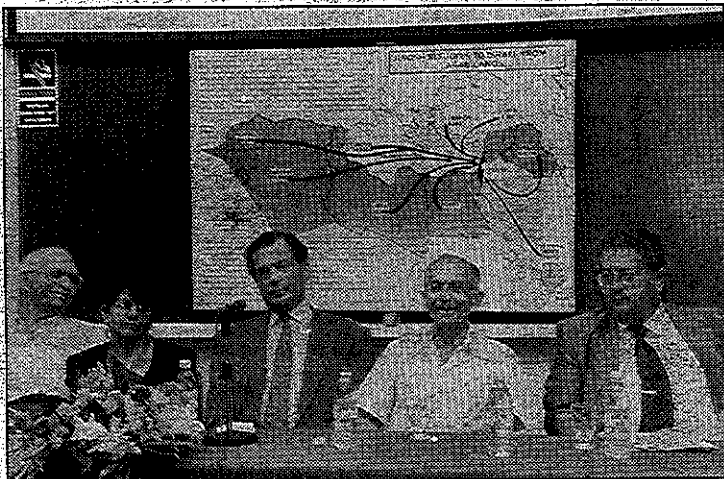

עוקר שנהב

סכינאות קלה בקמפוס. פרופ' יהודה שנהב כתב מאמר על הפקרות רכוש יהודי עירק. האצולה העירקית נעלבה וארגונה כנס ביקורת נגדו. שנהב לא הוזמן להגן על עמדותיו. פרופ' איתמר רבינוביץ' הנחה את הערב. רבינוביץ' הוא מומחה לסוריה אז מה הוא עשה שם? הוא גם מתמודד על נשיאות האוניברסיטה. את הנשיא בוחרים הנאמנים. אחד הנאמנים ארגן את הערב נגד שנהב

עמרי דולב

לפני בחינות פירסם פרופ' יהודה שנהב, ראש החוג לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה באוניברסיטת תל אביב, מאמר במוסף השבת של "הארץ". תחת הכותרת "השורש המוסלמי", פיתח שנהב את הטענה שהממלכה סודית ישראלית עשה שימוש ציני ברכוש הרב שהשאירו אחריהם אותם יהודים שעלו לישראל מעירק כראשית שנות החמישים. הציניות התבטאה ב"הלאמה" כלומר ויתור על הרכוש הפרטי של העולים לטובת המדינה בתמורה לרשימת תביעות הפיצוי של פלסטינים שגמלו ישראל ב-1948. בכך, טוען שנהב, פטר עצמו הממסד הישראלי באחת משתי תביעות הפיצוי. אם זה לא מספיק, שנהב גם ביקר במאמרו את פעילותה של התנועה הצינית בעירק וקבע כי העלייה החלה בעירק עקב חוסר הברירה של יהודי עירק, שני

בן צור, הלל, רבינוביץ', מאיר ומירון, ערב מטעם צילום: טלו שני

אוניברסיטה

לכרו בין הפטיש הציני לסדן העירקית לאומני. התנות הלא שגהות שפיתח שנהב במאמרו נצחו ליתו להוציא מספר לגמרי לא קטן של אנשים משל"נותם. אחד מהם היה עובד בן עזר, יו"ר הארגון העולמי של יהודים יוצאי ארצות ערב (WOJAC), אותו ארגון שבמסמכיו נכר שנהב בחופשיות ושאת רבים ממייסדיו, עולים ותיקים מעירק, שאלו שאלות רבות. פרופ' שנהב: "נרמה שבן עזר ציפה שאכתוב אלבום שמשבח את פעילותו, או משהו כזה. הוא התקשר שם מאוד להשלים עם המאמר שלי". ואכן, בן עזר החליט להגיב.

אולי כאן המקום להזכיר שבן עזר אינו סמסעוד פלוגי מן המין הזה. מדובר באיש עסקים מצליח ביותר, שתורם רבות לחברה בכלל ולאנונימיות תל אביב בפרט. רק באוניברסיטה, למשל, חדר בן עזר בוועד המנהל ובאגודת הידידים, והוא גם אחד מאתם מאה ישראלים בני מזה הנמנים עם חבבי הנאמנים של המוסד.

סוד החל אביב - אותו גוף אוניברסיטאי יוקרתי האחראי בין השאר על בחירת נשיא האוניברסיטה. בהתחשב בכל הנתונים הללו, אני אחר לא הופתע כשהתברר שהחלה להתגלגל באגודת ידידי האוניברסיטה יחמה לקיים ערב עיון בנושא הרכוש היהודי בארצות ערב. בן עזר: "ערב העיון לא נועד כדי להילחם בשנהב. שנהב הוא בכלל חוקר תוכן הפרוע מחוץ לתחומי. ישב שבוועד במשרדים של WOJAC, חיטט בניירות וכתב. המסקנות שלו לא מקובלות על רוב החוקרים המוכרים בתחום". דפנה כהן מינץ, מנהלת אגודת ידידי האוניברסיטה שבהסוטה נערך בסופו של דבר ערב העיון: "הכוונה של אגודת הידידים היא לגרום לכמה שיותר אנשים להגיע לאוניברסיטה. כך קרה שכאשר קיבלנו בקשה מ-WOJAC לערוך ערב עיון נגד שא הרכוש היהודי, לא דאגנו כל סיבה להתנגד לכך".

נשארה רק בעיה אחת פתוטה - כיצד מקיימים ערב על המאמר של שנהב בלי להיאלץ לשמוע שוב את הטענות המגדירות של החוקר הסודי גם לבעיה הזאת נמצא פתרון: התקשר מי שהתקשר למשרדו של שנהב, בידר מתי הוא בדיוק נמצא בחו"ל, וערב העיון נקבע בדיוק לאותו זמן. כל מה שנטר לעשות עכשיו היה להזמין את כל מי שמעוניין לשמוע את הגרסה הרשמית בסוגיית רכוש יהודי עירק בכלל והפעילות הצינית בעירק בפרט לערב עיון באוניברסיטה. בלי שנהב. בן עזר: "החוקר ציני מאוד ששנהב ישתתף, אבל זה לא הסתדר. אל תשכח שהוזמנו לערב העיון גם מנכ"ל משרד החוץ איתן בן צור ופרופ' איתמר רבינוביץ'. מדובר באנשים שנמצאים המון בחו"ל, ולא קל לתאם איתם". כהן מינץ: "שנהב עוד יקבל במה, אין ספק בהחלט. לא קברנו את הפרשה. נעשה ערב עם שנהב בשנה הבאה".

פחות מחודשים אחרי פרסום מאמרו של שנהב הגיעו אל תיבות הדואר ההזמנות הראשונות לערב העיון. קצב שיא כמותיים אוניברסיטאיים. כהמנות נכתב שאת הערב ינחה הפרופ' רבינוביץ', מהחוג למדע תיכון. ומה לפרופ' רבינוביץ', מומחה ידוע לסוריה, ולרכוש יהודי בעירק, היה מי ששאל בתמיהה האמת שלא הרבה, היה מי שענה, אבל רבינוביץ' הרי רץ לנישיאות האוניברסיטה, וקשרים עם אגודת הידידים ועם אחד במי עובד בן עזר בהחלט לא יכולים לחזיק. פרופ' רבינוביץ': "אני מודה שגם באוניברסיטה יש פוליטיקה, אבל היא ממש לא העי

שנהב. בן עזר צימה שאכתוב אלבום שבחים לפעילותו צילום: מיקי קרצמן

קר. אכן החל תהליך לכתיבת נשיא חדש, שיימשך שנה, ואכן הגוף הבחור הוא חבר הנאמנים המתנה מאה ישראלים וכמה מאות אנשים מחו"ל, אבל האם ייתכן שבמהלך השנה הזאת כל השת"פות שלי באירוע תתפרש ישר כמנהל פוליטי? אני מודה גם שאני מכיר את מר בן עזר שנים רבות ונעזרתי להומנטו להנחות את ערב העיון. אך זה לא משום שהוא חבר בחבבי הנאמנים. בנרס, הסכמי הפיצוי על עצמי את הנחיות העירקיות אתי שדיברתי עם פרופ' שנהב וקיבלתי את הסכמתו. פרופ' שנהב: "באמת לא הייתה לי התנגדות שפרופ' רבינוביץ' ינחה את הערב, כל עוד הוא ייערך בהשתתפותי".

ביום ראשון שעבר, בחמש בערב, נערך בבית הספר לעבודה סוציאלית באוניברסיטת תל אביב ערב העיון על בעיית הרכוש היהודי בארצות ערב. פרופ' רבינוביץ' הנחה. בן עזר קיים ברברי כריכה למתעניינים חילקה אגודת הידידים לקט קטעי עיתונות בנושא הכתובת היהודי בעירק. ומה בלקט? מאמרו של שנהב כמובן. ומי הרצה? כולם חוץ מאתו. את ההחלטה במהומה. מדרכי בן פורת (שחקים את WOJAC ב-75 וכתב ל"הארץ" מכתב נגד שנהב), אסתר מאיר מאוניברסיטת בן גוריון (שכתבה ל"הארץ" נגד שנהב), שלמה הלל (שפירסם ב"הארץ" מאמר נרחב נגד שנהב), איתן בן צור (מנכ"ל משרד החוץ, שמממן את פעילותם של WOJAC מאזמותו של המיליונר היהודי ליאון תמון), ופרופ' יהודה מירון מאוניברסיטת חיפה (שהתנגד ברבריו בערב העיון לתזה של שנהב). או בעברית פשוטה - ערב מטעם. ערב חר מימדי מאר רגן. כנראה שבגלל זה הוחבר השם המפורש (יהודה שנהב) לראשון מה יותר משעה אחרי שנפתח הדיון.

לא שיש בעיה עקרונית עם ערב מטעם, אבל למה לא באולם פרטי ששוכרת WOJAC? למה דווקא האוניברסיטה, שאמורה לסמל פלורליזם דיון מגוון ופתוח, צריכה לתת חסות לערב כזה? ואם בכל זאת מתעקשים לקיים את הערב, האם באמת קשה כל כך לגייס מישור, כמו הסופר סמי מיכאל (שהביע תמיכה פומבית במאמרו של פרופ' שנהב), כדי שייצג את הצד שכנגד? ואם לא מצליחים אז בכך, האם אין זה המהפראוי שלפחות מישור מן הממש תתפיים הרבים בערב ייקח על עצמו להציג כאופן מסודר את העמדה שכנגד, ולו למען הצדק הטוב?

כן, עמרי. אני לא מהפחש בעדו ונגדו. ניסיונו לארגן ערב עיון רא-

שון בסוגיה מעניינת. אני מבטיח שאחרי הקיץ ייערד ערב עיון נוסף שבו יושמע מגוון רחב יותר של דעות. חוץ מזה, פרופ' יהודה ניני מהחוג לתולדות עם ישראל השתתף בדיון וייצג את הצד של שנהב. פרופ' ניני: "לא ייצגתי את הדעה של שנהב, ייצגתי את דעתי. לקיים ערב כזה בלי שנהב זו הזמנה גורד לה. היה הרבה יותר טוב לולא התקיים ערב העיון כלל. הוא לא הוסיף כבוד לאף אחד. דיון רציני במאמר של שנהב ללא נוכחותו הרי לא יכול היה להתקיים, או למה כל זה טוב? זה בדיוק מה שאמרת מעל הבמה באותו ערב".

שלוש פעמים לפחות הושתק הדיון בסוגיית רכוש

שלוש פעמים הושתק הדיון על רכוש יהודי עירק. בפעם הראשונה עשה זאת הממסד, ממש אחרי העלייה. בפעם השנייה האתוס הליברלי את הדיון. אמרו שהעירקים ממילא משתלבים יפה בחברה הישראלית, ספרו כמה חברי כנסת עירקים יש וביקשו לא להפריע סתם. בפעם השלישית חנקו את הדיון יוצאי עירק עצמם. אולי מפחד הביקורת על פעילותם של השליחים הצינים ואולי מפני שרצו שאין כבר סיכוי ממש שיכלו פיצוי על הרכוש האבוד מהמדינה ולכן חבל על הזמן.

לבלית הדיון השלישית שותפה הפעם גם אוניברסיטת תל אביב. שותפה שקטה, נכוח, אבל עדיין שותפה. ייתכן שפרופ' שנהב צודק בטענותיו, וייתכן

כן גם שהוא לגמרי טועה. העניין הוא שברגע שהמוסד שבו שנהב מלמד חוקר מונע ממנו את זכות הצעקה, תזה כזו או אחרת בעד ניין הרכוש היהודי בעירק תופכת באחת למשוה לגמרי שולי.

שם של יהודי עירק. בפעם הראשונה עשה זאת הממסד, ממש אחרי העלייה. אמרו שזה לא הזמן, שבונים כאן מדינה. בפעם השנייה השתיק האתוס הליברלי את הדיון. אמרו שהעירקים ממילא משתלבים יפה בחברה הישראלית, ספרו כמה חברי כנסת עירקים יש וביקשו לא להפריע סתם. בפעם השלישית חנקו את הדיון יוצאי עירק עצמם. אולי מפחד הביקורת על פעילותם של השליחים הצינים ואולי מפני שרצו שאין כבר סיכוי ממש שיכלו פיצוי על הרכוש האבוד מהמדינה ולכן חבל על הזמן.

לבלית הדיון השלישית שותפה הפעם גם אוניברסיטת תל אביב. שותפה שקטה, נכוח, אבל עדיין שותפה. ייתכן שפרופ' שנהב צודק בטענותיו, וייתכן

עוד שנתיים יערכו ראינות פסילה

בפיגור של שנים החליט בית הספר לבוא לקיים ראינות קבלה צעד חירום חשוב למעמדו

אחרי שנים רבות של התלבטויות ויכוחים, החליטה מועצת הפקולטה של בית הספר לרפואה באוניברסיטת תל אביב לקיים ראינות קבלה למועמדים ללימודי הפואה. בכך מצטרף בית הספר בתל אביב לשאר בתי הספר לרפואה בארץ, שבהם געריכים כבר שנים ראינות קבלה מסוגים שונים. כהכנה להנהגת ראינות הקבלה מונה צוות בדיקה בראשותו של הפרופ' מיכאל לישנר, ראש ועדת הקבלה של בית הספר, שיבחור לעומק את נושא האירנות וימליץ על כיוון. סביב מאד להזינה כי כבר בעוד שנתיים ייערכו בתל אביב ראינות פסילה (שמטרתם פסילה על הסף של מועמדים שאינם מתאימים ולא העדפת מועמדים בעלי נתונים מרשימים), ורק בשלב מאוחר יותר ייערכו ראינות קבלה מורכבים יותר.

ההחלטה לקיים בתל אביב ראינות קבלה למועמדים היא צעד חירום חשוב והכרחי. חזו נדבך בהעלאת רמתו של בית הספר, שבי שנים האחרונות סובל מתרמית בעייתית. אבל יותר מכל ההחלטה לקיים ראינות קבלה אביב היא מסר ברור למועמדים החדשים - מעכשיו גם פפיה הספר לרפואה של תל אביב מתעניינים בבני האדם לא רק במספרים ובנתונים.